

Дурин 327-8 1248 33 -8

ալընաճագ իմիշ տեղի իմիջ էլ ին պին դու-
րուշ օյմալը տըր : Լաքին դարայիպի շու-
րասընտա տըր քի : Մասիսին ետգտըղըն-
տան առա անլաշըլամաեօր քի : աճէպա
պու բարա իսթիգրադ մը տըր : եօխսա
իեանէ՝ մի տիր : վե նե՝ աճայիպ շէյ տիր
քի : բաթրիքխանէնին տարլըղը իշին ա-
լընմըշ օլան պիր բարա տօղրուճա վե
թեմաժիյէ փրկիչ իտարէսինէ թեսիմօ
լուենուշ տուր :

Պուենտա պիր կիզ ի մանեա օլմաւը
մալիւմաւտան մալիւմ տուր : վե գանն
իտերիգ քի պիզ գաթ Մասիս տախի մեզ
քիւր հապատիսի պիր թալիմաթա թեվ-
ֆիգան : վե պիզիմ կիպի թեւաճիւպ ի
տերէք եազմըշ : վե քի՝ պիլըր գանդի
միւլահազաեա մեպնի : քենտի թարա-
ֆըրտան տախի պիր շէյ սեյլէյէ մեքսիդին
սիւքիւթ իւզըն կէշմիշ տիր :

Պիզ մեզ քիւր եազըլըշտան իքի շէյ
քեշի իթմեքտէ իզ : շէյլէ քի պու բա-
րա Սերվիշէն էֆենտինին հիմմէթիյէ
խազնէյի ճէլիւտէն իսթիգրադ օլարազ
ալընմըշ օլուպ : հալ պու քի Ընդ հանուր
ժողովուն գարար վե ըուխսաթը օլմա-
տըղճա : էօյլէ պիր իսթիգրադ օլուենամա
եաճաղընտան : էօյլէ գաբալը սուրէթտե
եազըլմըշ օլմալը տըր : վե պու տա թա
պիի տիր : չիւնքի էկերի իեանէ օլմալ
օտա իտի : հիշ տէլի իսէ Մասիս քենտի
թարաֆընտան : իճապը իգթիգրադնա
պիր չօգ թեշէք քիւրլէր օգուեաճաղըն-
տա չիւրհէ եօգ իտի : հէր նե՝ հալ իսէ :
« մըզըտգ չուվալա սըղմադ » տեմիշէր :

Փարանըն փրկիչ իտարէսինէ թեսիմ
իտիլմէսինէ կէլինտիքտէ : պիզ գանն ի-
տերիգ քի : պուտա իքի նիեթթէ մեպնի
տիր : պիրինճիսի էհալիէ պիր դայրէթ
կէօսթէրմէք : վե իքինճիսի փրկիչի բաթ-
րիքխանէ սանտըղը դաեքըմադտա տըր
կիպի քեզալիք սաստեթիլ էհալինին գա-
պինի գազանմազըլալ չալըմադ :

Ֆիլ վազո էկերչե պու նիեթթէրէ
մեպնի իսէ : պիզ տերիգ քի : պուենար
թեհի դայրէթլէր տիր : գիրա պիզ աշի-
քեառ նիտա իտերիգ քի : փրկիչ : բաթրիք-
խանէնին փարսաքնա միհթաճ տէյի տիր :
խուսուսիյէ փրկիչ շիմաթիքի հալինտէ օլ-
տուղճա : եանի եալընը 300 քիշի պու-
լուենուպ : վե մեքթեպ վե սայիրէ օլմա-
տըղճա : փրկիչին հասըլաթը քենտույի ի-
տարէ իթիտիքտէն պաշգա : պեյ շիտէ պիր
ազ շէյ արթաճադ տըր : էլ վերի քի
բաթրիքխանէ մեզ քիւր խայրաթխանէ-
նին սենէվի իքի եիւզ պին ղուրուշուենու
ղասպ իթմէսին :

Իշիթտիկիմիշէ կէօրէ : նասըլ քի գա-
թէն պիրտիմիշիգ տիր : բաթրիքխանէ
փրկիչէ եալընը 120 պին ղուրուշ թախ-
սիս իտերէք : իմի խապերէրտէն հասըլ
օլան 85-90 պին ղուրուշու քեաժիլէն

գապթ իտեճէք տիր : հալ պու քի թեք-
րարէն սեյլէրիգ : մեզ քիւր հասըլաթըն
օն փարասըն տախի գապթ իթմէքիյէ
հազգը եօգ տուր : գիրա մեզ քիւր վերիի
անճագ փրկիչ իշին իճառ օլուենուշ : վե
հաթթա Սահմանադրութիւն վազթին-
տէ տախի էօյլէճէ գարար վերիիպ : վե
էօյլէճէ իճառ իտիրիշ տիր : պիզ պու-
նուեն ըստէն իսպաթընա գատըրըգ : Սէր-
վիշէն էֆենտի նաֆիէ եերտէ չալըմա-
մալը տըր : գիրա : էհալի մեպալը մեզ
պուրու անճագ ֆուգարա իշին վերիպ :
վե Պապը ալի տախի : անճագ ֆուգարա
իշին շիմաթիք գատար միւսաատէ իլէ-
միշ տիր : էկեր պիզէ ինանմազ իսէ : հէմ
իթիթիարալարա սօրուպ : վե հէմտէ ըստի
էվազարա միւրաճաթ իտեպիլէճէկի
պի իշիպալա տըր :

Վե շուենու տախի թեքրարէն սեյլէ-
րիգ քի : փրկիչին սանտըղը բաթրիքխա-
նէտէն ալըրմատըղճա : պիշարէկեանըն
սէլամէթ եիւզիւ կէօրէպիլմէսի իհթի-
մալտէն տէյի տիր : էկերչի պիր այտան
մեզ քիւր էլ ին պին դուրուշ պիթէր :
բաթրիքխանէ պիր իքի ալ : չօգ տէֆա օլ-
տուղու միսիլու : ընար պին ղուրուշ
վերտիքտէն : սօնրա քեսէր իսէ : պիշարէ-
կեանըն հալի նիճէ օլաճագ տըր : պու
եօուեն տիպի չեզմալ : քիմ քի բաթրիք-
խանէյի աճընօր իսէ : քենտի քիտէսինի օ-
րաեա կէօթիլմէսի տիր : վե դանդի քի-
լիսէ եախսո ճէօմաթ « էյնէ եարմալը
բաթրիքխանէյի գարամալը » մը տիրէ-
րէք : փրկիչին հազգընա թօգուենուլմա-
տընա հազգ վերիլ իսէ : քենտի իրաուլ-
ընը օրաեա պաղաւմալը տըր : էկեր հէր
ատամըն փարասը : վե հէր քիլիսէնին
հասըլաթը քենտիսի իշին մուգատտէս ի-
սէ : փրկիչին հասըլաթը փրկիչ իշին եիւզ
տէֆա գիեառտէ մուգատտէս տիր : չիւն-
քի եիւզէրճէ պիշարէկեանըն նաֆազա
վե իլաճը պետէլաթը տըր : Տիւնեանըն
հիշ պիր քեօշէսինտէ պեօյլէ պիր հազգ-
սըղըգ կէօրիլմէմիշ տիր : վե միլէթի-
միզ իշինտէ պուենտան պիլիւք պիր ա-
լըպ վե պիր դատըրըշ օլմազ :

Տիգգաթա շաեան պիր պիլիւք մե-
սէլէ տահա վար տըր : պիզ պուենու պիր
գաշ տէֆա տըր բաթրիքխանէյի սիւալ
իթմէքտէյիլ : վե բաթրիքխանէ տախի
էհալինին հազգընը աեազ ալթընա ալա-
րազ սիւքիւթ իլէ քենտի կիտիշինտէ տէ-
վամ իլէմէքտէ տիր : շէյլէ քի : բաթ-
րիքխանէնին մեմուրիյէթիլ միլէթճէ իշ-
լէրէ անճագ նեզարէթ իթմէք : վե հի-
նի իգթիգատա հաթիմիք իլէմէք օլաճագ
իքէն : փրկիչ իտարէսինէ տախի քենտիսի
գարընմադտա տըր : նասըլ քի թայեին
իթիթի գօմիսիօնլար իշինտէ քենտի ա-
զալարընտան իւշ տէօրթ նեֆէր գէվաթ
պուլուենուղու կէօրիլմէքտէ տիր : վե

պու իսէ հիշ օլմազ պիր շէյ տիր : չիւն-
քի իտարէտէ պիր գուսուր կէօրիլմէ-
կիւնտէ քենտիսի հաթիմիք իտեճէք տիր :
հալ պու քի հէմ հաթիմիք վե հէմտէ
միւտտաի վե միւտտաի ալէյիլէք հիշ
պիր եերտէ կէօրիլմէլէ շէյ տէյի տիր :

Պուենարտան գաթիւնազար : փրկիչ
հազգընտա պիր չօգ քեաղըտար գարա-
լանըպ : վե չօգ տէֆա թեհի եերտէ
կէօրիլմէկէլտիկի կիպի : պիր չօգ իճառ-
սըղ գարարար վերիլտիկի իշինտէքտէ
վե օգուենմազտա տըր : վե նասըլ քի փր-
կիչին իտարէսի խուսուսուենուեն հէր ճի-
հէթինին 14 նեֆէր գէվաթա իհալէ գը-
լընտըղըտա տէրքեառ տըր : հալ պու քի :
միւմալիլէյիլմէ 14 նեֆէր էֆենտիլէր
իշին : օրանըն իսլահը հալինէ մեսուլ
(պատասխանատու) քիմ տիր : քիմ իմգա
վերմիշ տիր : հէնուզ անլաշըլամալը տըր :
վե գանն իտերիգ քի պու իտարէ պօ-
գուլանա գատար տախի անլաշըլամաեա-
ճագ տըր :

— Կերէք տօսթալըմըղտան վե կէ-
րէք խաթիմէրիմիգտէն պազըլարը : եա
ազըլարը իրտիկինտէն վե եախսո իրմէ-
տիկինտէն : Մանգուլմէմիզին 589 ուենու
նիւսիսինտէ : փրկիչին սենէվի իտարէսի
զըմընտա կէօսթէրտիկիմիզ պիր հիւա-
պա մանեա վեմէքտէ օլուգարը մեմու-
լմիզ օլմալին : ազըլմէ կէլէն ճէվապը վի-
մէքիլի ճալիզ կէօրիլմէլէ :

Պիզ մեզ քիւր հիւապը 500 նուֆուս
իւզէրինէ պինա իտիպ : այտա 60 ար պին
ղուրուշտան 720 պին ղուրուշ իւզէրի-
նէ : եէնի աշըլաճագ մեքթէպ իշին 50
պին : վե թամիրաթ իշին տախի 30 պին
ղուրուշ իւզվէսիլէ 800 պին ղուրուշա
իպալի իթմիշ իտիք :

Մեզ քիւր հիւապա մանեա վիւրէն
գաթլար : 50 չօճուգտան ալընաճագ 100
էր ղուրուշտան 60 պին ղուրուշ իլէ :
տիկէր 50 չօճուգտան տախի 250 շէր
ղուրուշտան սենէվի ալընաճագ 150 պին
ղուրուշու : վե քեզա իք փրկիչին գարըն-
տընտա եարըլաճագ պաղէ վե գահվէ
վե սայիրէտէն հասըլ օլաճագ 50 պին ղու-
րուշու : վե Գայաթա արսասընտան ա-
լընաճագ 30 պին ղուրուշու : հէնուզ
հապատա պիրէր պինա մազամընտա թու-
թարազ : թախմին իթտիկիմիզ պիր մի-
եօն հասըլաթտան 290 պին ղուրուշու-
նու թենգիլ իթմէքտէ իմիշէր :

Չօգ կիւզէլ : պիզտէ քենտի հիւապ-
լարընը : քենտի իւ միտիմիզէ գարըն օլա-
րազ պիր : տազըգա իշին գապուլ իտե-
րէք : քենտի գապուլ իտեճէքլէրի սու-
րէթտէ պիր պաշգա հիւապ իպրազ իլէ :
տիգգաթը թամմէլէրինի տապէթ իտե-
րիգ :

Էվվէլա մերգուլման գաթլարա շուենու
տէրխաթը իթտիլիլի քի : 100 չօճուգ-
տան ալընաճագընը իւմիտ իթտիկիմիզ

210 պին ղուրուշ հասըլաթ թէնզիլ ի տիրոսկի թագտիրութ, մերգուլման 100 չոճուգ տախի 300 նուֆուստան թէնզիլ իտիլեճէք, վէ թագալիաթիլէ նուֆուս 400 նէֆէրէ էնտիկինտէ, մէսարիֆաթ տախի եւ վալիէ ատամ պաշնա 4 էր ղուրուշտան այտա 48 պին, վէ սէնէտէ 376 պին ղուրուշա ինէճէք տիր, չիւնքի եւ նի մէքէպէ պէ ալընաճագ 100 չոճուգ ի չին իլավէ իթտիկիմիզ հոճա վէ սայիրէ մէսարիֆաթը օլան 30 պին ղուրուշ տախի թէնզիլ իտիլեճէք տիր, տիմէք տիր քի օլ վագըլթ ֆրիլիչն սէնէվի մէսարիֆաթը, 24 պին ղուրուշտա թամիրաթ իչին իլավէ գըլնտըգտա, թամ 600 պին ղուրուշ օլաճագ տըր:

Շիմաի կէլէլիմ հասըլաթ վէ վարի տաթըն հէնի հիսսապընա:

Թարաֆը Սալթանաթը սէնիյա եւտէն	150.000
Բաթրիքխանէտէքի ֆրիլիչ հասըլաթընտան	200.000
Փրիլիչ ագարէթլէրնտէն	30.000
Գանձանակ վէ թագալարտան	100 000
Իեանէլէրտէն	100 000
	600 000

Զան իտէրիզ քի ալթըգ պու հիսսապա հիչ պիր տէյէճէքլէրի եօգ տուր, զերա պիզ քէնտի սէյլէտիքլէրինի թէնզիլ իյէտիքտէն պաշա, կտակարտան, թաշալարտան, խասթալարտան, չօճուգարտան հասըլ օլաճագ օլան 110 պին ղուրուշու տախի թէնզիլ իթմիչիզ տիր:

Իմաի, պու պէյլէ օլտուգտա, նա՞սը օլուպտա մէլքիւր խայրաթխանէ հէր վագըլթ սէֆիլիք չէքմէքտէ տիր, պու նուէն ճէվապը բէք ֆօլայ տըր, չէյլէ քի ֆրիլիչ պիր եօքսիւզ չօճուգա պէնզէտի կինտէն, եանի էհալի վասիլեք իտիպ հագ գը սարիհինի վիգայէ իյէմէտիկինտէն, էլինտէքի էթմէյի լասթ կէլէն գաբըպ ալմագտա տըր:

— Իչիթտիկիմիզ կէօրէ, Սահմանաբուլթիլնուէն պիր ան էվլէ Սալթանաթը սէնիյեւտէն իսթիտա իտիլմէսի, ֆրիլիչ սանտըղընըն բաթրիքխանէտէն քեամիլէն ալըլմագը, վէ ֆրիլիչն իտարէսի նէ ումուլէն էհալի թարաֆընտան պիրիսի եալուտա պիր հէյեթիթ թայիին գըլնտաճը թէգէքքիւրաթը իչին ընգհանուր ժողով տալէթ իտիլմէսի նիլէթիլ, լէ հէր թարաֆտա իմգա թօրլանըմագտա իմիչ:

— Շու ալթիտէքի մէքթուպ թարաֆըմըգա կէլիչ օլուպ, վէ ճէվապը տիգ գաթա շահան պուլունտուղունտան, տէրճինի ճայիզ կէօրմիւ չիւզ տիր:

... Միւլէլիֆ:

1868 փետրվար 12 Պէլիքթաշ, Իչիթտիկիմիզ կէօրէ, մա՛ր հալին տէօր:

տիւնտէ վուգու պուլան եիւրէք տաեան մագ իմրատա, եանի եիւլէրճէ պիչարէկեանէ ֆրիլիչտէն եօլ վէրիլթիկի սըրատա, պուլանտան պիր պուլուգ ալ մուգատէմ, սըրազան Պատրիարք հայր հագըրէթլէրի թագալսիյէսիյէ օրանա կէօնտէրիմիչ օլան եէնիքէյիլ իքի նէֆէր պապատան էօքսիւզ, վէ անատան ֆայիտէսիզ պիչարէ գաբընտաշարա տախի եօլ վէրիլթիկինտէն, զէվալլը չօճուգար թէքրարէն, իսլամիյեթի գապուլ իթմիչ օլան թէյլէլէրի եանընա սըլընմաեա մէճպուր օլմուշար, վէ գաթէն թէյլէլէրի տախի ֆագըրէ պիր գատըն օլտուղունտան, մէրգուլման չօճուգարը գաբըրաճագ էլի սէվապար արամագտա իմիչ:

... Միւլէլիֆ, էկէր պու տախի սահի իսէ, մէլքիւր հարէքէթէ ճէտարէթ իտէնլէրին զիքի ճէմիլի թարիլիլէրէ տահապիր բարագ սուրէթտէ կէլսին, վէ պիգտէն սօնրա կէլէճէքլէրէ պիր իպրէթ օլտուլիչին, պուլունտէ թահգըղլա ղագէթանըգտա ինսանիյեթ խաթըր իչին տէրճ ու իլան իթմէնիզի ղէճա իտէրիմ:

Մէլքիւր մէքթուպու օգուտուղունտուգտա, արթըլէ էյլէ պիր պէվալլարա տախի եօլ վէրիլթիչ օլմուսընա ինսանագ իսթէմէտիկիմիզտէն, թահգըղլա չօգըլտըղլըրտա, էսէֆ իտէրէք սէյլէլիզ քի, « էվլէթ » ճէվապընը ալմըլը տըր:

Պու միւնասէպէթ իլէ պէեան իտէրիզ քի, մէլքուլման պիչարէլէր, հէնուգ եէտիլէր սէքիլէր շաղարընտա կիւզէլ չօճուգար օլուպ, ֆարիսալէն ալտէթ իթտիկիմիզ կիւնլէրտէ, վէ ֆէնա պիր հալա օլտուղու կիւնտէ, ֆիլվալը սըրազան պատրիարք հայր թարաֆընտան Եէնի-խանա ֆէօնտէրիմիչ, վէ ֆրիլիչէ գապուլթիլթիլէրի խասթէթէն իթմիմաս օլտուղունտա իտի:

Պիզ օլ կիւն մէրգուլման չօճուգարը համալ իլէ կէօնտէրէճէք օլտագ, իւրեան պիւրեան պիր գրեալէթ իչինտէ պիլթիւն վիճուտարընըն իւչիլէճէկի չէյլէ տուրտուէն, աեագարընըն պուգքէսիլէճէյինի, քէնտի տեագարըմըգտան չէքտիկիմիզ գահմէթտէն քէլի իտէրէք, խասթէթէն պիր տրապա կէթիլթիմիչ, վէ օլ կիւն պիր գաթ թարաֆընտան իհտա իտիլիչ օրան պիր գալ թօր պէլէլի աեագարըն ալթընա վէ իւթիլէնէ վագիթտիրմիչ, վէ պիգպտթ քէնտիմիզ գաբըմըգա ալարագ ֆրիլիչէ կէթիլթիլէլէլ իւլէպ:

Հայր, աճիլլէրի իտարէսի իլէ պաշգա գաթարըն իտարէսի արասընտա էկէրչի պիր ֆարգ կէօրիլէպիլթի իսէ, պաշըճա սէպէպի բարանըն ալըլը վէ չօգըլտըլ օլմաեբպ իլթէ պու տուր, եանի տիմէք իսթէրիլէ քի, հէր նէրէտէ վէ հէր գանդի միլլէթտէ օլուր իսէ օլտուլ, ֆուգարա իչինէ գաբըլան տուամարտա, եալըրգ ալ ու տիրայէթ, վէ սայ ու գուտրէթ պուլունմաթ քեաֆի:

օլամաեաճաղընտան, ինսաֆ ու մէրհա մէթ նէ՞ իտուկին պիլլը վէ հիսս իտէր եիւրէք լագըմ տըր եիւրէք:

Ի Լ Ա Ն Ա թ

Ատայի քէպիրտէ Մաճար նամ մա հէլտէ վագը օլուպ, Բաստըրմաճը օլուլէ Էթթրաթաքինին զէվճէսի Գաթինգօ նամ խաթուլուն միլթէսարըրթ օլտուղու պիր պապ քեարկիլ խանէսի հիւլէթ մարիֆէթի իլէ մէգատէ չըգալըրապ, թալիպ օլանլէրին հէր բագար կիւնլէրի Ատայի մէլքիւրտէ պուլունտաճագ Գարթալ միւնատիլէրինտէն Հիւսէյին աղայէ միւրաճաթ իլլէմէլէրի իլանը իչին իչ պու բուսուա էրմէնի ղագէթախանէսինէ թէսէր գըլնտը:

1284 Շէվվալ 25 5

ՄԵՏԵՆԻ ԻԼԷ ՍԱՅՏԵՐՈՒՆՈՒՆ ԻՔԻՆՃԻ

ՏԵՖԱ ԿԵՕՐԻԻՇՄԷԼԷՐԻ

Պուլտան ագտէմ Ասըրմըղըն Մասքէլի Ագիլլէրի, վէ Իքի Գաթօլիքլէր իւնվանը իլէ նէլր օլունտան ըրապլէր միւլէլիֆի Մկըրտիչ Գարագաշ թէլիֆի օլարագ:

Սաթըլըր Մահմուտ-բաշատա սալ պօեաճըր Մանուկ աղանըն 220 նիւմէրօլու տիւքքեանընտա, վէ էլտէն ղագէթա սաթանլարտա:

Յի՛ 30 փարս:

ԹԱՏՐՈՆ ՆԱՌԻՄ

1868 փետրվար 16 ՈՒՐԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄ 3 ՇԲԵՂ ՆԵՐԿԱՅՈՑՈՒՄՆ

ՀԱՆԴԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԻԻԹԱՐ ԴԻԻՑԱԶՆ

ԿԱՄ

ՇԻՋՈՒՄՆ ՎԵՐՋԻՆ ԱՍՏԷՂ ԲԱԽՏԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳԱԽՈՒՆ

ԻՋՈՐՍ ԱՐԱՐՈՒԱԾՍ

ՀԵՂԻՆԱԿԻԻԹԻՒՆ Պ. Գ. ԼՃԵՑԻՈՑ

ԵՐԱԺՏՈՒԹԻՒՆ Պ. Տ. ԶՈՒՆԱՃԵԱՆԻ

ՏԱՂԵՐԳ

ԵՐԳԵԱՆ ԵՐՎԻԴԻՆԻԱ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆԷ

ԳԷՇԱՏԵՆ

ԵՐԳԵԱՆ Պ. Թ. ԱՃԵՄԵԱՆԷ

ԶԱԻԵՇՏ ԵՐԴԱԽԱՆ

ՏԻԿԻՆ ԱՌԷՔ ՍԱՆԱՄԱԿԸ

ԳՐԵԱՑ Պ. Գ. ՌՇՏՈՒՆԻ

ՕՓԵՐԱՅԻ ԳԻՆԵՐԸ

ՍԱԶԻԳ ՂԱԶԵՍ

ԶԱՐԱԳԵՑ Ե. ՓԱՆՈՍԵՆ

ԷՎԱՆՔ ԷԲՐԱԼԵՐՆ ԹԱՐԻԿԱՆԵՍԻՆԻՅԻ

ԳԵՐԱՆԱՆ ԵՐԱՐԱ ԵՐԱՐԱ ԶՈՐԱՆԱՆ ԱՐԱՆԱՆ

ԳՐԱՆԱՆ ԵՐԱՐԱ ԵՐԱՐԱ ԵՐԱՐԱ ԵՐԱՐԱ